

Õiguse tegemine eestikeelseks 1920–30-ndatel aastatel

PhD Merike Ristikivi

Tartu Ülikooli õiguse ajaloo dotsent

Ajaloolis-kultuuriliselt piiritledes on eestikeelne õigusteadus ja selle keel suhteliselt noored nähtused, mis kujunesid põhisosajälja alles 20. sajandi alguses seoses omariikluse tekkega. Eesti keelde tõlgituna oli ilmunud õigustekste küll ka juba 19. sajandi alguses, kuid nende tõlgete keel oli raskesti mõistetav ja sõnastus lünklik. Seega õiguskeele teadlikust kujundamisest tol ajal veel rääkida ei saanud. Õiguskeele põhjalikum reformimine ja sõnavara rikastamine said alguse 1920tel aastatel keeleuuendus- ja keelekorraldusliikumisest. Selle tingis ühiskonna arengust tulenev tungiv vajadus ja soov arendada talupoeglik igapäevakeel funktsionaalseks kultuurkeeleks.

Ettekandes käsitletav Eesti Vabariigi esimene iseseisvusperiood oli ajajärk, mil esimest korda oli saavutatud riiklik iseseisvus, toimus demokraatlik parlamentaarne riigijuhtimissüsteem, pandi alus eestikeelsele õigusharidusele, seadusandlusele ja õiguspraktikale. Selle perioodi tähtsamateks märksõnadeks olid uute seaduste loomine ning eestikeelse õigussõnavara kujundamine. Omakeelseks seadusloomeks ja kõrgharidusega juristide koolitamiseks oli tarvis luua korralikult funktsioneeriv süsteemne õigusteaduse sõnavara.

1920. aastal moodustas Tartu Õigusteadlaste Selts selleks tööks eraldi terminoloogiakomisjoni, mida juhtis Seltsi esimees ja ajakirja „Õigus“ peatoimetaja vandeadvokaat Karl Ferdinand Karlson. Tihedat koostööd tehti ka keeleteadlastega, eriti Eesti Kirjanduse Seltsi teadussekretäri Johannes Voldemar Veskiga (hiljem professor ja akadeemik, Eesti Õigekeelsussõnaraamatu koostaja), kes oli üks tuntumaid eesti keelekorraldajaid. Ettekanne vaatleb lähemalt selle komisjoni põhjalikku ja süsteemset tööprotsessi, mille tulemusena ilmus 1934. aastal „Õigusteaduse sõnastik“.